

The Interpretation of Financial Statements

เบนจามิน เกรแฮม
กับ การถอดรหัสงบการเงิน

โดย เบนจามิน เกรแฮม
และ สเปนเซอร์ บี. เมอร์ดิท
แปลและเรียบเรียง ดร.กศยา ลีฬหาวงศ์

FP®

www.fp.co.th

We train your money.

พินพิน
กระต่ายถนนสายตา
www.greenread.com

อ่านได้นาน

The Interpretation of Financial Statements

เรื่อง : เบนจามิน เกรแฮม กับ การถอดรหัสงบการเงิน
เขียน : เบนจามิน เกรแฮม และ สเปนเซอร์ บี. เมอริديث
แปลและเรียบเรียง : ดร.กุศยา ลิฬหาวงศ์
บรรณาธิการบริหาร : เอกสิทธิ์ หัสสรังสี
บรรณาธิการ : ณิชชา หัสสรังสี
ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ธิดาวรรณ แสงทอง
ศิลปกรรมปก/รูปเล่ม : bluepixel

ISBN : 978-616-8085-00-4

FP - 16 - 0460 - 9 8 7 6 5 4 3

Copyright © 1937 by Benjamin Graham and Spencer B. Meredith

Thai language translation copyright © 2017 by Fidelity Publishing Co., Ltd.

All rights reserved.

www.fp.co.th

จัดพิมพ์โดย

บริษัท ฟิเดลิตีพับลิชชิง จำกัด

9/32 หมู่ 3 ซอยราชภัฏคีติ ถนนสตรีวิทยา 2

แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว

กรุงเทพมหานคร 10230

โทรศัพท์ 084-332-9735

email : info@fp.co.th

www.facebook.com/fpbook

line : @fpbook

จัดจำหน่ายโดย : บริษัท ซีอีดียูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

เลขที่ 1858/87-90 ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา

เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260 โทรศัพท์ 02-739-8000 โทรสาร 02-739-8356

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด

สารบัญ

บทนำ

ส่วนที่ 1 งบดุลและงบกำไรขาดทุน

1. งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน
(Balance Sheets in General)
2. เดบิตและเครดิต (Debits and Credits)
3. สินทรัพย์รวมและหนี้สินรวม
(Total Assets and Total Liabilities)
4. ทุนและส่วนเกินมูลค่า (Capital and Surplus)
5. บัญชีทรัพย์สิน (Property Account)
6. ค่าเสื่อมราคาและค่าสูญสิ้น
(Depreciation and Depletion)
7. เงินลงทุนไม่หมุนเวียน
(Non-current Investments)
8. สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible Assets)
9. ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (Prepaid Expenses)
10. ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี (Deferred Charges)
11. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets)
12. หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities)
13. เงินทุนหมุนเวียน (Working Capital)
14. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio)
15. สินค้าคงคลัง (Inventories)
16. ลูกหนี้ (Receivables)
17. เงินสด (Cash)
18. ตัวสัญญาใช้เงิน/ตัวเงินจ่าย (Notes Payable)
19. การสำรอง (Reserves)
20. มูลค่าตามบัญชีหรือส่วนของเจ้าของ
(Book Value or Equity)

21. การคำนวณมูลค่าตามบัญชี
(Calculating Book Value)
22. มูลค่าตามบัญชีของหุ้นกู้และหุ้นสามัญ
(Book Value of Bonds and Stocks)
23. รายการอื่นๆ ในมูลค่าตามบัญชี
(Other Items in Book Value)
24. ราคาขายสินทรัพย์เพื่อชำระบัญชี
และมูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิ
(Liquidating Value and Net Current Asset Value)
25. ความสามารถในการทำกำไร (Earning Power)
26. งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของกิจการสาธารณูปโภค
(A Typical Public Utility Income Account)
27. งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของธุรกิจอุตสาหกรรม
(A Typical Industrial Income Account)
28. งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของกิจการรถไฟ
(A Typical Railroad Income Account)
29. การคำนวณกำไร (Calculating Earnings)
30. ปัจจัยที่เกี่ยวกับค่าซ่อมบำรุงและค่าเสื่อมราคา
(The Maintenance and Depreciation Factor)
31. ความปลอดภัยของดอกเบี้ยและเงินปันผลของหุ้นบุริมสิทธิ
(The Safety of Interest and Preferred Dividends)
32. แนวโน้ม (Trends)
33. ราคาและมูลค่าของหุ้นสามัญ
(Common Stock Prices and Values)
34. บทสรุป (Conclusion)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์งบแสดงฐานะการเงิน
และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
ด้วยวิธีการใช้อัตราส่วนทางการเงิน

ส่วนที่ 3 คำจำกัดความของศัพท์
และวลีทางการเงิน

บทนำ

ฤดูใบไม้ผลิในปี 1975 หลังจากผมทำงานที่ Mutual Shares Fund ได้ไม่นาน แม็กซ์ ไฮน์ ได้ขอให้ผมวิเคราะห์ บริษัท เอฟ แอนด์ เอ็ม เซเฟอร์ บริวริง ซึ่งเป็นโรงกลั่นเบียร์ขนาดเล็ก ผมไม่ลืมที่จะวิเคราะห์งบดุลและพบว่าส่วนของเจ้าของมีการเปลี่ยนแปลง 40 ล้านเหรียญ และ “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน” ก็เปลี่ยนแปลง 40 ล้านเหรียญเช่นกัน ผมบอกแม็กซ์ว่า “ดูเหมือนราคาจะถูก เพราะหุ้นนี้ซื้อขายกันในราคาที่ต่ำกว่ามูลค่าของส่วนของเจ้าของ (หรือมูลค่าตามบัญชี) ค่อนข้างมาก ... เป็นหุ้นมูลค่าเยี่ยม!” แม็กซ์กล่าวว่า “ลองวิเคราะห์ให้ละเอียดขึ้นหน่อยสิ”

ผมอ่านหมายเหตุประกอบงบและงบการเงิน แต่ก็ไม่ได้เปิดเผยที่มาของตัวเลขสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ผมโทรศัพท์ไปถามสมุหบัญชีของบริษัทเซเฟอร์ “ผมดูงบดุลของคุณแล้ว บอกผมหน่อยว่ารายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตน 40 ล้านเหรียญนั้นเกี่ยวกับอะไร” เขาตอบว่า “คุณรู้จักคำขวัญโฆษณาของเราที่ว่า ‘เซเฟอร์คือ เบียร์หนึ่งเดียวที่คุณเลือกเมื่อคุณต้องการดื่มมากกว่าหนึ่ง’ ไหมครับ?”

นั่นคือ การวิเคราะห์สินทรัพย์ไม่มีตัวตนเป็นครั้งแรกของผม ซึ่งแน่นอนมันเป็นการระบุค่าที่ค่อนข้างเกินจริง ทำให้มูลค่าตามบัญชีเพิ่มขึ้นและแสดงกำไรในปี 1975 สูงกว่าที่ควรจะเป็น สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ราคาหุ้นของบริษัทเซเฟอร์สูงกว่าที่ควรจะเป็น เราจึงไม่ซื้อหุ้นนี้

คำขวัญโฆษณาที่ถูกบันทึกในงบดุล ปัจจุบันมีจำนวนมากน้อยเพียงใด? เป็นล้าน? หรือสิ่งต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว? บริษัทต่างๆ เช่น โคคา-โคลา พิลิปโมรริส และยิลเลตต์ มี “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน” จำนวนมหาศาลซึ่งปัจจุบันมีการนำไปใช้กันทั่วโลก และจะไม่ปรากฏในงบดุลของบริษัทหรือ?

หนังสือการถอดรหัสงบการเงิน (The Interpretation of Financial Statements) ฉบับอมตะปี 1937 ของ เบน เกรแฮม และสเปนเซอร์ เมอร์ริต

ที่ถูกตีพิมพ์ใหม่ฉบับนี้มาได้ถูกจังหวะเวลาพอดี เพราะวิธีการทางบัญชีของเราที่เคยใช้และยังคงใช้มาอย่างต่อเนื่องนั้นนอกจากจะไม่เพียงพอแล้วยังมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของธุรกิจ การศึกษาพื้นฐานของงบการเงินของนักลงทุนโดยทั่วไป (เช่นนักธุรกิจและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย) จึงมีความสำคัญมากกว่าที่เคย

ในปี 1998 เราเข้าสู่ยุคการควบรวมกิจการเป็นปีที่สี่สิบ ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่มีการซื้อกิจการอื่นๆ หนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งกิจการ ทำให้งบการเงินของบริษัทเหล่านี้มีความซับซ้อนในการทำหรือปรับให้ถูกต้องมากขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานบัญชีการเงินกำลังศึกษาที่จะยกเลิกการใช้วิธี pooling of interest ซึ่งเป็นวิธีการบันทึกบัญชีสำหรับการซื้อกิจการวิธีหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้มีมูลค่าความนิยมหรือชื่อเสียงทางการค้าที่ปรากฏในงบดุลเพิ่มขึ้น วิธี pooling ทำให้บริษัทสามารถนำบัญชีของบริษัทที่ถูกควบรวมหรือซื้อกิจการมารวมเข้าด้วยกันโดยไม่มีรายการค่าความนิยมหรือชื่อเสียงทางการค้า นอกจากนี้วิธี pooling ยังจำกัดหรือห้ามการซื้อหุ้นคืน ในขณะที่ purchase method of accounting (วิธีการบันทึกบัญชีในการควบรวมกิจการหรือการซื้อกิจการอีกวิธีหนึ่ง) อนุญาตให้มีการซื้อหุ้นของบริษัทคืน (stock buyback) และกำหนดให้มีการตัดจ่ายค่าความนิยมได้ในระยะเวลาไม่เกิน 40 ปี การกำหนดให้บันทึกค่าความนิยมมีผลทำให้ส่วนเกินของราคาที่ซื้อกิจการ (premium) และระดับราคาประเมินของบริษัทลดลง

ธนาคารเวลล์ฟาร์โกและธนาคารเฟริสต์อินเตอร์สเตท ได้ควบรวมกิจการในปี 1996 ซึ่งบันทึกบัญชีด้วยวิธีการซื้อ (purchase method) ในขณะที่การควบรวมกิจการระหว่างธนาคารเซสแมนฮัตตันและธนาคารเคมิดัลใช้วิธีการบันทึกบัญชีแบบ (pooling) ในการตรวจสอบผลกระทบที่เกิดจากการควบรวมกิจการของธนาคาร และการควบรวมกิจการอื่นๆ ที่เหมือนกับธนาคารเหล่านี้ จำเป็นต้องอธิบายดีความหรือถอดรหัสวิธีการบันทึกบัญชีให้สอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่น ธนาคารเวลล์ฟาร์โก ใช้กระแสเงินสดเพื่อซื้อหุ้นคืน (buy back) ซึ่งต่อมาต้องตัดจ่ายเป็นค่าความนิยมเกือบ 300 ล้านดอลลาร์ต่อปี และปัจจุบันธนาคารมีผลกำไรทั้งกำไรที่เป็นเงินสด (cash earnings)

และกำไรปกติหลังหักค่าใช้จ่ายตัดจ่ายแล้ว ซึ่งสำหรับเราที่ Mutual Shares “กำไรเงินสด (cash earnings)” เข้าใจยากกว่ากำไรหลังหักค่าความนิยมตัดจ่ายซึ่งเราพบเห็นมากมายในอุตสาหกรรมและมีค่าความนิยมเกิดขึ้นจำนวนมาก การอธิบายและตีความประเด็นทางบัญชีเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำของนักลงทุนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับปัจจุบันที่ตลาดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลักการของ เบน เกรแฮม มักจะวกกลับไปที่งบการเงินจะช่วยให้ นักลงทุนรอดพ้นจากความผิดพลาดอันใหญ่หลวง และเมื่อไม่มีความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงนี้พลังของการคิดทบต้น (power of compounding) ก็สามารถเกิดขึ้นได้

ไม่ว่าคุณจะเป็นสาวกของ เบน เกรแฮม (นักลงทุนเน้นคุณค่าหรือ value investor) หรือนักลงทุนเน้นการเติบโตหรือโมเมนตัม (growth or momentum investor) ก็ตาม คุณก็มักจะเห็นด้วยว่า ราคาหุ้นจะต้องสัมพันธ์กับฐานะทางการเงินของบริษัท ซึ่งบางครั้งนักลงทุนก็ไม่ให้ความสนใจกับตัวเลขพื้นฐาน เช่น มูลค่าตามบัญชี กระแสเงินสด ดอกเบี้ย และอัตราส่วนต่างๆ ซึ่งเป็นการประเมินมูลค่าพื้นฐานของหุ้นสามัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ตลาดคึกคักหรือตกอยู่ในความกลัว นักลงทุนจะถอยห่างจากวิธีพื้นฐานของการลงทุนที่ประสบความสำเร็จ ความเข้าใจวิธีการอ่านงบการเงินพื้นฐานเป็นอย่างดีจะช่วยให้ นักลงทุนมีความอดทน ด้วยเหตุนี้จึงสามารถหลีกเลี่ยงความผิดพลาดราคาแพง และยังช่วยให้ค้นพบมูลค่าที่ซ่อนไว้ของตลาดหุ้นวอลสตรีท

ธุรกิจในยุคนี้มีการขยายกิจการไปทั่วโลกมากกว่าในอดีต สินค้าที่กระจายไปทั่วโลกของบริษัทเหล่านี้จำนวนมากล้วนเป็นผลจากการวิจัยมานับสิบปีและการส่งเสริมการตลาดที่ใช้เงินจำนวนหลายล้านเหรียญเพราะสิ่งเหล่านี้ถูกสะท้อนเข้าไปในราคาตลาด แม้จะยังไม่รวมถึงสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนใดๆ ในงบดุล แต่ตลาดจะจ่ายสำหรับชื่อทางการค้า (brand name) จำนวนมากเพียงใดและเพราะเหตุใด เงินจำนวนที่จ่ายนี้จะสัมพันธ์กับกระแสเงินสดที่เกิดจากสินค้าที่มีชื่อเสียงเหล่านี้หรือไม่ บริษัทระดับโลกได้รับประโยชน์ค่อนข้างมากจากการใช้ชื่อทางการค้าของพวกเขาามาช่วยเพิ่มผลทางการเงิน สายการบินใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณน้ำหนักบรรทุกที่ดีที่สุด

และระบบการเก็บข้อมูลในการบริหารธุรกิจหรือระบบสารสนเทศก็ช่วยให้ได้รับผลตอบแทนจากสินทรัพย์มากกว่าที่เคยเป็นมาก่อน เนื่องจากบริษัทที่โยงใยถึงกันทั่วโลกทั้งโดยตรงและโดยผ่านกิจการร่วมค้า จะมีมูลค่าที่แท้จริงของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงเกิดขึ้น เมื่อถึงตอนนั้นนักลงทุนที่ใช้งบการเงินจะสามารถพิจารณาได้ว่าตลาดจะกำหนดมูลค่าให้กับ “สินค้า” และ “ชื่อทางการค้า” ที่ไม่มีตัวตนของพวกเขามากเพียงใด

หนังสือ “การถอดรหัสงบการเงิน (The Interpretation of Financial Statements)” ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1937 ภายหลังจากหนังสือการวิเคราะห์หลักทรัพย์ (Security Analysis) ที่ใช้เป็นคัมภีร์ของ เบน เกรแฮม ไม่นานและเป็นยุคที่นักลงทุนจำนวนมากถอยหนีออกจากตลาดหุ้น ในปัจจุบันเมื่อเกิดความขัดแย้ง นักลงทุนจะยืนยันความเข้าใจของพวกเขาด้วยงบการเงินของบริษัทที่พวกเขาเป็นเจ้าของ คู่มือเล่มนี้จะทำให้คุณเข้าใจงบดุล (สิ่งที่บริษัทเป็นเจ้าของและเป็นหนี้) และงบกำไรขาดทุน (สิ่งที่บริษัทได้รับ) ได้อย่างถ่องแท้ นอกจากนี้การอธิบายประเภทอื่นๆ อัตรာส่วน และศัพท์านุกรม (glossary) ของคำศัพท์ที่นิยมใช้ก็จะเป็นประโยชน์เช่นกัน

รายงานรายได้ รายงานประจำปี และข่าวที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่าย การตั้งสำรอง และการปรับงบกำไรขาดทุนโดยแสดงเพียงบางรายการจะถูกอธิบายอย่างชัดเจนในหนังสือเล่มที่อยู่ในมือนี้ ซึ่งจะช่วยให้คุณเข้าใจชัดเจนขึ้น นักลงทุนทั้งหมดทั้งมือใหม่และมือเก่าจะได้รับประโยชน์จากการใช้แนวทางนี้เช่นเดียวกับผม เหมือนเช่นที่เบนกล่าวไว้ “ในที่สุดคุณควรซื้อหุ้นของคุณเหมือนการเลือกของชำของคุณไม่ใช่ น้ำหอมของคุณ โดยเน้นที่ปัจจัยพื้นฐานแล้วคุณจะไม่ผิดพลาด” (คุณจะจ่ายเงินสำหรับเนื้อสัตว์กี่จำนวนเท่าใด และสำหรับเสียงฉี่น้ำจำนวนเท่าใด)

ผมแน่ใจว่าคุณจะไม่ได้รับความเสียหาย หากมีหนังสือ “การถอดรหัสงบการเงิน” (The Interpretation of Financial Statements) อยู่เคียงข้างเสมอ

การลงทุนที่โชคดี
ไมเคิล เอฟ. ไพรซ์

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ออกแบบเพื่อให้คุณสามารถอ่านงบการเงินได้อย่างชาญฉลาด เนื่องจากงบการเงินมุ่งเน้นที่จะให้ภาพที่ถูกต้องแม่นยำของสภาพและผลการดำเนินงานของบริษัทในแบบรายงานฉบับย่อ ทุกคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบริษัทและหลักทรัพย์ของบริษัทมีโอกาสที่จะได้อ่านงบดุลและงบกำไรขาดทุน นักธุรกิจและนักลงทุนทุกคนถูกคาดหวังว่าจะสามารถเข้าใจรายงานทางการเงินของบริษัทเหล่านี้ โดยเฉพาะพนักงานขายหลักทรัพย์และผู้ดูแลลูกค้า ความสามารถในการวิเคราะห์รายงานทางการเงินเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อคุณรู้ความหมายของตัวเลขคุณก็จะมีพื้นฐานที่ดีสำหรับการพิจารณาธุรกิจที่ดี

กระบวนการที่เราวางแผนคือ อธิบายองค์ประกอบของงบดุลและงบกำไรขาดทุนที่เป็นแบบฉบับอย่างต่อเนื่อง จุดประสงค์เบื้องต้นของเราก็คือ อธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะหรือความคิดเห็นให้ชัดเจนมากขึ้น จากนั้นจึงแสดงความคิดเห็นอย่างย่อเกี่ยวกับความสำคัญในภาพรวมของแต่ละรายการ และหากเป็นไปได้เราจะแนะนำมาตรฐานหรือบททดสอบง่ายๆ ซึ่งนักลงทุนอาจใช้ในการพิจารณาว่าบริษัทมีการปฏิบัติที่ดีหรือไม่ ประเด็นเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นหลักวิชาหรือพื้นฐานมากกว่าและอันที่จริงการวิเคราะห์งบการเงินก็เป็นประเด็นที่ค่อนข้างง่าย แต่กระนั้นองค์ประกอบแต่ละเรื่องก็ยังมึลึกลับเฉพาะที่เด่นชัดและมีหลุมพราง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ควรเข้าใจและป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด

แน่นอน ความสำเร็จของการลงทุนนั้นขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในอนาคตเป็นสำคัญ และอนาคตก็อาจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ แต่หากคุณมีข้อมูลที่ถูกต้อง เช่น ฐานะการเงินในปัจจุบันและในอดีตของบริษัท ก็จะทำให้คุณสามารถประเมินสถานการณ์และความเป็นไปได้ใน

อนาคตได้ดีขึ้น และนี่คือหน้าที่หลักและประโยชน์ของการวิเคราะห์หลักทรัพย์
เนื้อหาเหล่านี้ได้ถูกนำไปใช้ในหลักสูตรการวิเคราะห์หลักทรัพย์
(Security Analysis) ของ *New York Institute of Finance (NYIF) และถูก
ออกแบบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอิสระหรือเป็นรายละเอียดในวิชาที่
สอนเพิ่มเติมของ New York Institute of Finance (NYIF) เอกสารนี้ได้ถูกนำ
ไปใช้ร่วมกับตำราเรียนชั้นสูง “Security Analysis” (การวิเคราะห์หลักทรัพย์)
ที่เขียนโดย เบนจามิน เกรแฮม และ เดวิด แอล. คอตต์

นิวยอร์ก ซิตี้

B.G.

2 พฤษภาคม 1937

S.B.M.

---

* เดิมชื่อ New York Stock Exchange Institute

ส่วนที่

1

งบดุลและงบกำไรขาดทุน

หรือ

งบแสดงฐานะการเงิน

และ งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

(Balance Sheets and Income Accounts)

บทที่ 1

งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน*

งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินเป็นงบที่จะแสดงสถานะของบริษัท ณ เวลานั้นๆ งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินไม่สามารถแสดงสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดทั้งปี 1936 แต่จะแสดง ณ วันหนึ่งวันใดเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 1936 งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินแต่ละงบบอกสถานะบางอย่างที่ผ่านมาของบริษัท แต่อาจจะดีกว่าถ้าศึกษาควบคู่กับบัญชีรายได้หรืองบกำไรขาดทุนโดยเปรียบเทียบกับงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินที่เกี่ยวข้องกัน

งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน (balance sheet) พยายามแสดงจำนวนที่บริษัทมีและเป็นหนี้ โดยสิ่งที่บริษัทมีจะแสดงในด้านสินทรัพย์ (asset side) และสิ่งที่ป็นหนี้จะแสดงในด้านหนี้สิน (liability side) โดยด้านสินทรัพย์จะประกอบด้วย ทรัพย์สินที่มีตัวตน (physical properties) ของบริษัท เงินสดที่ถืออยู่หรือที่ลงทุน และลูกหนี้ของบริษัท บางครั้งก็จะมีสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (intangible assets) เช่นค่าความนิยมซึ่งจะมีมูลค่าตามที่กำหนด ผลรวมของรายการเหล่านี้รวมกันเป็นสินทรัพย์รวมของบริษัท ซึ่งแสดงในบรรทัดสุดท้าย

* งบดุล เปลี่ยนชื่อเป็น งบแสดงฐานะการเงิน

ของงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน

ด้านหนี้สินจะแสดงไม่แต่เฉพาะหนี้สินของบริษัทเท่านั้น แต่จะรวมถึงส่วนของทุน (equity) และส่วนที่เป็นผลประโยชน์ในส่วนของผู้ถือหุ้นที่เกิดจากธุรกรรมทางธุรกิจทั่วไปจะปรากฏในบัญชีเจ้าหนี้การค้า (accounts payable) การกู้ยืมที่เป็นทางการอาจจะเป็นหุ้นกู้ (bonds) หรือตั๋วเงินจ่าย (notes outstanding) บัญชีสำรอง (reserves) ซึ่งจะกล่าวถึงในภายหลัง บางครั้งอาจจะมีมูลค่าเท่ากับหนี้สิน แต่ก็บ่อยครั้งที่มีค่าแตกต่างกัน

ผลประโยชน์หรือส่วนของผู้ถือหุ้น (stockholder's interest) จะแสดงในด้านหนี้สินที่เป็นทุน (capital) และส่วนเกินมูลค่า (surplus) ซึ่งกล่าวว่าเหตุที่รายการเหล่านี้แสดงในด้านหนี้สินก็เพราะเป็นเงินส่วนที่บริษัทเป็นผู้ถือหุ้น และเป็นภารกิจที่พิจารณาว่าส่วนของผู้ถือหุ้นคือส่วนต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สินและอยู่ทางด้านหนี้สิน เพื่อให้ง่ายแก่การทำให้ทั้งสองด้านสมดุลกันหรือเท่ากัน

กล่าวอีกนัยหนึ่ง งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินเป็นรายงานที่มีรูปแบบหรือแบบฉบับของตัวเอง

สินทรัพย์	5,000,000	เหรียญ	หนี้สิน	4,000,000	เหรียญ
			ทุนและส่วนเกินมูลค่า	1,000,000	เหรียญ
	<u>5,000,000</u>	เหรียญ		<u>5,000,000</u>	เหรียญ

ความหมายที่แท้จริงก็คือ

สินทรัพย์	5,000,000	เหรียญ
หักด้วย หนี้สิน	<u>4,000,000</u>	เหรียญ
ส่วนของผู้ถือหุ้น	1,000,000	เหรียญ

ในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน สินทรัพย์รวม (total assets) และหนี้สินรวม (total liabilities) จะเท่ากันเสมอ เพราะว่าเงินทุนและส่วนเกินมูลค่า จะเป็นส่วนที่ทำให้ทั้ง 2 ด้านสมดุลกันหรือเท่ากันเสมอ

บทที่ 2

เดบิตและเครดิต

เป็นที่ทราบกันว่า รายงานทางการเงิน (financial statement) เป็นการรายงานที่ใช้วิธีการทางบัญชีเป็นพื้นฐาน การบันทึก การลงบัญชี และรายงานทางการเงิน ต่างก็มีพื้นฐานการบันทึกตามสองแนวคิดหลักของ เดบิตและเครดิต

รายการที่ทำให้บัญชีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจะเรียกว่าเดบิตหรือการใช้จ่าย ในทางตรงข้ามรายการที่ทำให้บัญชีหนี้สินลดลงก็จะเรียกว่าเดบิตหรือการใช้จ่าย เช่นกัน

รายการที่ทำให้บัญชีหนี้สินเพิ่มขึ้นเรียกว่าเครดิต (credit หรือ cr.) ในทางตรงข้ามหากทำให้บัญชีสินทรัพย์ลดลงก็เรียกว่าเครดิตเหมือนกัน

เพราะเงินทุนและรายการสำรองต่างๆ ถือเป็นบัญชีหนี้สิน รายการที่ทำให้บัญชีเหล่านี้เพิ่มขึ้นเรียกว่าเครดิต และรายการที่ทำให้บัญชีเหล่านี้ลดลงเรียกว่าเดบิต (debit หรือ dr.)

วิธีการบันทึกบัญชีในธุรกิจเรียกว่า “ระบบบัญชีคู่” (double-entry system) ภายใต้ระบบนี้เมื่อมีรายการเดบิตเกิดขึ้นก็จะต้องมีรายการเครดิตที่สอดคล้องกันเกิดขึ้น ดังนั้นในสมุดบัญชีจึงเกิดความสมดุลเสมอ ซึ่งหมายความว่าสินทรัพย์รวมจะเท่ากับหนี้สินรวมเสมอ

ในการดำเนินงานทั่วไปของธุรกิจจะเกี่ยวข้องกับรายได้และค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ยอดขาย การจ่ายค่าจ้าง เป็นต้น ซึ่งจะไม่ปรากฏในงบดุล รายการต่างๆ ที่เกิดจากการดำเนินการหรือเกิดขึ้นในระหว่างกาลเหล่านี้จะถูกโอน (หรือ “ปิดบัญชี”) ไปยังบัญชีส่วนเกินมูลค่าหรืองบกำไร-ขาดทุนเมื่อตอนสิ้นงวด (ซึ่งใช้เรียกบัญชีส่วนเกินมูลค่าที่สะท้อนถึงผลการดำเนินงาน เงินปันผล ฯลฯ) เนื่องจากรายได้ที่เกิดขึ้นจะเท่ากับเป็นการเพิ่มส่วนเกินมูลค่าซึ่งถือเป็นรายการเครดิตหรือเป็นบัญชีหนี้สิน ส่วนรายการที่เป็นค่าใช้จ่ายจะเปรียบเสมือนการหักลบจากส่วนเกินมูลค่า (บัญชีกำไร-ขาดทุนสะสม) ที่เพิ่มขึ้นจึงปรากฏเป็นรายการเดบิตหรือเป็นบัญชีสินทรัพย์

ส่วนงบทดลอง (trial balance) จะแสดงรายการต่างๆ ทั้งหมดในสมุดบันทึกก่อนที่รายการบัญชีระหว่างปฏิบัติการจะถูกปิดบัญชีแล้วสรุปโอนไปยังบัญชีกำไร-ขาดทุน โดยยอดคงเหลือทั้งหมดด้านเดบิตจะต้องเท่ากับยอดคงเหลือทางด้านเครดิต

การรายงานแบบง่ายๆ ของกิจกรรมในกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในอดีต จะช่วยให้เราเข้าใจวิธีการบันทึกบัญชีของการดำเนินงานของบริษัท จากนั้นจะมีผลกระทบถึงงบทดลอง และสุดท้ายก็จะสรุปรวมไปยังงบดุล (วิธีการบันทึกบัญชีของบริษัทอาจไม่เพียงพอสำหรับการอธิบายต่อไปนี้ ดังนั้นผู้อ่านงบการเงินอาจจะต้องศึกษาเพิ่มเติมหรืออ้างอิงจากตำราทางบัญชีฉบับมาตรฐาน)

ในตอนต้นงวด งบดุลของบริษัท X มีรายละเอียดดังนี้

(หน่วย : เหรียญ)

เงินสด	3,000	หุ้นทุน	5,000
สินค้าคงคลัง	4,000	กำไร-ขาดทุนสะสม	2,000
	<u>7,000</u>		<u>7,000</u>

จากงบดุลข้างต้น บัญชีแยกประเภท (the ledger หรือสมุดทำการที่นักบัญชีบันทึก) ของบริษัทจะปรากฏรายการต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 งบดุลและงบกำไรขาดทุน

(หน่วย : เหรียญ)

เงินสด		สินค้าคงคลัง		หุ้นทุน		กำไร-ขาดทุนสะสม	
Dr.	Cr.	Dr.	Cr.	Dr.	Cr.	Dr.	Cr.
3,000		4,000			5,000		2,000

ในระหว่างงวดมีการขายสินค้าโดยการขายเชื่อมูลค่า 3,000 เหรียญ มี ต้นทุนขายเท่ากับ 1,800 เหรียญ มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นหลายรายการซึ่งชำระเป็น เงินสดรวมทั้งสิ้น 500 เหรียญ

รายการที่เกิดขึ้น เริ่มแรกจะถูกบันทึกในสมุดบันทึกรายวัน (journal) ดังนี้

(หน่วย : เหรียญ)

Dr. ลูกหนี้	3,000	Cr. ยอดขาย	3,000
*Dr. ต้นทุนขาย	1,800	Cr. สินค้าคงคลัง	1,800
Dr. ค่าใช้จ่าย (รายการต่างๆ)	500	Cr. เงินสด	500

เมื่อถึงปลายงวด รายการดังกล่าวข้างต้นก็จะมีถูกโอนไปยังบัญชีแยก ประเภท ซึ่งจะปรากฏดังนี้

(หน่วย : เหรียญ)

เงินสด		**สินค้าคงคลัง		ลูกหนี้		ยอดขาย	
Dr.	Cr.	Dr.	Cr.	Dr.	Cr.	Dr.	Cr.
3,000	500	4,000	1,800	3,000			3,000
(ยอดคงเหลือ)	2,500	(ยอดคงเหลือ)	2,200				
<u>3,000</u>	<u>3,000</u>	<u>4,000</u>	<u>4,000</u>				
2,500		2,200					
ต้นทุนขาย		ค่าใช้จ่าย		หุ้นทุน		กำไร-ขาดทุนสะสม	
1,800		500		5,000		2,000	

จากข้อมูลข้างบน งบทดลองตามที่ปรากฏข้างล่างนี้จะถูกล้างบัญชี ออกไป :

* ต้นทุนสินค้าขาย คำนวณจาก สินค้าคงคลังต้นงวด ลบด้วยสินค้าคงคลังปลายงวด บวกซื้อระหว่างงวด ซึ่งในที่นี้เราใช้จำนวนดังกล่าวเพื่อให้เข้าใจง่าย

** ดูนข้อ 1 ข้างบนนี้

(หน่วย : เหรียญ)

เงินสด	2,500	หุ้นทุน	5,000
สินค้ำคงค้ล้ง	2,200	ก้ำไร-ขาดทุนสะสม	2,000
ลูกหนี้	3,000	ยอดขาย	3,000
ต้นทุนขาย	1,800		
ค้ำใช้จ้ำย	500		
	<u>10,000</u>		<u>10,000</u>

บัญชีในการดำเนินงาน (operating accounts) จะถูกปิดบัญชีและโอนไปยังบัญชีก้ำไร-ขาดทุน ดังนี้

Dr. ยอดขาย	3,000	Cr. ก้ำไร-ขาดทุน	3,000
Dr. ก้ำไร-ขาดทุน	1,800	Cr. ต้นทุนขาย	1,800
Dr. ก้ำไร-ขาดทุน	500	Cr. ค้ำใช้จ้ำย	500

เป็นที่น่าสังเกตรว่าผลจากรายการเหล่านี้ทำให้เกิดก้ำไร-ขาดทุนสะสมเพิ่มขึ้น 700 เหรียญ ซึ่งเป็นก้ำไรที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น รายการเหล่านี้จะล้ดบัญชีในการดำเนินงานออก ทำให้มีรายละเอียดในบัญชีแยกประเภทเป็นดังนี้

(หน่วย : เหรียญ)

เงินสด		สินค้ำคงค้ล้ง		ลูกหนี้	
Dr.	Cr.	Dr.	Cr.	Dr.	Cr.
3,000	500	4,000	1,800	3,000	
(ยอดคงเหลือ)	2,500	(ยอดคงเหลือ)	2,200		
<u>3,000</u>	<u>3,000</u>	<u>4,000</u>	<u>4,000</u>		
2,500		2,200			
	ยอดขาย	ต้นทุนขาย		ค้ำใช้จ้ำย	
ก้ำไร-ขาดทุน	3,000 3,000	1,800 1,800	ก้ำไร-ขาดทุน	500 500	ก้ำไร-ขาดทุน
	<u>3,000 3,000</u>	<u>1,800 1,800</u>		<u>500 500</u>	
หุ้นทุน			ก้ำไร-ขาดทุนสะสม		
5,000		(จกต้นทุนขาย)	1,800 2,000		
		(จกค้ำใช้จ้ำย)	500 3,000 (จกยอดขาย)		
		ยอดคงเหลือ	<u>2,700</u>		
			5,000 5,000		
			2,700		

จากบัญชีแยกประเภทดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ได้งบดุลที่แสดงสถานะ
ของวิสาหกิจตอนสิ้นงวดเป็นดังนี้

	สินทรัพย์		หนี้สิน
เงินสด	2,500	หุ้นทุน	5,000
สินค้าคงคลัง	2,200	กำไร-ขาดทุนสะสม	2,700
ลูกหนี้	3,000		
	<u>7,700</u>		<u>7,700</u>

บทที่ 3

สินทรัพย์รวมและหนี้สินรวม

สินทรัพย์รวมและหนี้สินรวมที่ปรากฏในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน จะบ่งบอกถึงขนาดโดยประมาณของบริษัทเท่านั้น บางครั้งงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินอาจมีมูลค่ามากเกินไปจนเกินความเป็นจริงซึ่งเป็นผลจากมูลค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนและในหลายกรณีสินทรัพย์ถาวรก็มีมูลค่าที่มากเกินไป ในทำนองเดียวกันเราก็พบว่าบริษัทที่แข็งแกร่งหรือมั่นคงส่วนใหญ่จะไม่มีค่าความนิยม (good will) ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่มีความสำคัญที่สุดของบริษัทปรากฏในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินเลย หรือหากมีในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินก็อาจจะมีมูลค่าตามที่กำหนด (ปกติจะมีมูลค่าเพียง 1 เหรียญ) เมื่อเร็วๆ นี้มีการพัฒนาวิธีการใหม่ในการบันทึกบัญชีสินทรัพย์ถาวร (the fixed assets) หรือ บัญชีเครื่องจักรอุปกรณ์ (plant account) เพื่อที่จะลดการตัดจ่ายค่าเสื่อมราคา ดังนั้นเราจึงต้องหามูลค่าแท้จริงของสินทรัพย์ของบริษัทซึ่งมีความแตกต่างจากที่ปรากฏในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินโดยสิ้นเชิง

ขนาดของบริษัทสามารถวัดได้ทั้งในแง่ของสินทรัพย์หรือยอดขายของบริษัท ซึ่งตัวเลขจากทั้งสองกรณีก็จะมีความสัมพันธ์กัน และจะต้องพิจารณามูลค่าพื้นฐานของอุตสาหกรรมนั้นๆ ด้วย สินทรัพย์ของกิจการรถไฟขนาดเล็กอาจจะมีมูลค่ามากกว่าห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ได้ จากมุมมองของการ

ลงทุน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักลงทุนที่ซื้อหุ้นกู้ชั้นดีหรือหุ้นบุริมสิทธิ) การพิจารณาขนาดของกิจการอาจเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาโดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่ และเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในกรณีของบริษัทอุตสาหกรรมสำหรับบริษัทในอุตสาหกรรมบริษัทที่มีขนาดเล็กกว่าสามารถประสบความสำเร็จร้ายที่ไม่คาดคิดได้ง่ายกว่าที่จะเกิดกับกิจการรถไฟหรือสาธารณูปโภคขนาดเล็ก ในขณะที่การซื้อเพื่อเก็งกำไรหรือเพื่อผลตอบแทนในระยะยาวขนาดของธุรกิจไม่ค่อยมีความสำคัญมากนัก ซึ่งมีตัวอย่างของบริษัทขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จมากกว่าบริษัทขนาดใหญ่จำนวนมากมาย แต่ในที่สุดบริษัทใหญ่ต่างก็แสดงถึงโอกาสในการทำกำไรได้ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับตอนที่บริษัทยังมีขนาดเล็ก

บทที่ 4

ทุนและส่วนเกินมูลค่า

ดังที่กล่าวมาแล้ว ผลประโยชน์หรือส่วนของเจ้าของในธุรกิจที่ปรากฏในสมุดบัญชีจะอยู่ในส่วนของทุนและส่วนเกินมูลค่า ในกรณีทั่วไปซึ่งมักจะเป็นรูปแบบอย่างเป็นทางการของธุรกิจต่างๆ จำนวนเงินที่จ่ายโดยผู้ถือหุ้นจะเรียกว่าทุน (capital) และกำไรที่ไม่ได้จ่ายออกเป็นเงินปันผลก็จะเก็บสะสมในส่วนเกินมูลค่า (surplus) ทุนจะอยู่ในรูปแบบของหุ้นซึ่งบางครั้งจะมีเพียงชนิดเดียวหรือประเภทเดียว (class) บางครั้งก็จะมีหลายชนิดเช่นหุ้นบุริมสิทธิ (preferred stock) หรือ หุ้นสามัญ (common stock) ซึ่งบางครั้งก็อาจจะเรียกในชื่ออื่นๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ต่างกันเช่น ประเภท (class) A หรือประเภท B หุ้นที่ชำระไม่เต็มมูลค่า (deferred shares) หุ้นสำหรับผู้ก่อตั้ง (founders shares) เป็นต้น สิทธิและข้อจำกัดของหุ้นหลายประเภทไม่สามารถบอกได้จากชื่อที่เรียก แต่ข้อเท็จจริงจะระบุอยู่ในข้อกำหนดที่ชัดเจน และมีบันทึกบอกกล่าวถึงคุณสมบัติของหุ้นแต่ละชนิดให้ชัดเจน ซึ่งจะมีในคู่มือสำหรับนักลงทุนหรือบันทึกสถิติและหนังสืออ้างอิงอื่นๆ

หุ้นแต่ละชนิดอาจจะกำหนดมูลค่าหุ้นที่แน่นอน (ราคาพาร์ : par value) หรือไม่มีการกำหนดราคาพาร์ โดยทั่วไปราคาพาร์ของหุ้นจะบอกว่าทุนที่ผู้ซื้อหุ้นตอนเริ่มแรกชำระสำหรับแต่ละหุ้นมีจำนวนเท่าไร บริษัทแห่งหนึ่งมีหุ้น

1 ล้านหุ้น โดยมีราคาพาร์ 100 เหรียญ สามารถกล่าวได้ว่าต้องลงทุนสูงกว่าบริษัทที่มีหุ้น 1 ล้านหุ้น ที่ราคาพาร์ 5 เหรียญค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม การก่อตั้งบริษัทในสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นจำนวนหุ้นหรือราคาพาร์ มักจะกำหนดให้มีระดับต่ำที่สุดเท่าที่มีในข้อกำหนดการก่อตั้ง ตัวเลขหุ้นที่ชำระโดยผู้ถือหุ้นมักจะกำหนดไว้ต่ำกว่าเงินลงทุนที่ใช้ในการดำเนินงานจริงค่อนข้างมาก เงินส่วนที่เหลือจะถูกบันทึกเป็นส่วนเกินมูลค่าในรูปแบบต่างๆ ตัวหุ้นเองอาจจะไม่มีราคาพาร์กำหนดไว้ ซึ่งในทางทฤษฎีแล้วหมายความว่าไม่ได้ระบุจำนวนเงินที่ชำระไว้อย่างชัดเจน แต่เป็นการบอกถึงสัดส่วนของผลประโยชน์ที่มีในส่วนของเจ้าของ (equity) มากกว่า ปัจจุบันในหลายกรณีจะกำหนดราคาพาร์ต่ำๆ ซึ่งส่วนใหญ่ก็เพื่อที่จะลดค่าธรรมเนียมในการก่อตั้งและภาษีในการโอนหุ้น

การปฏิบัติในหลายรูปแบบเหล่านี้ อาจแสดงให้เห็นโดยสมมติให้ผู้ถือหุ้นบริษัทชำระเงิน 10,000,000 เหรียญ โดยได้รับหุ้นทุนจำนวน 100,000 หุ้น เป็นการแลกเปลี่ยน ภายใต้กระบวนการข้างต้นที่กำหนดให้แต่ละหุ้นมีราคาพาร์ 100 เหรียญ ในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินก็จะแสดงค่าดังนี้

ทุน – จำนวน 100,000 หุ้น ราคาพาร์ 100 เหรียญ.....10,000,000 เหรียญ

ปัจจุบัน อาจไม่มีการกำหนดราคาพาร์ รายการที่แสดงจะเป็นดังนี้

ทุน – จำนวน 100,000 หุ้น ไม่มีราคาพาร์ มูลค่าที่กำหนด.....10,000,000 เหรียญ

หรือบางครั้งผู้ก่อตั้งอาจต้องการระบุเงินทุนในมูลค่าที่น้อยลงเหลือเพียงครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่ชำระ ในกรณีนี้รายการที่แสดงจะเป็นดังนี้

ทุน – จำนวน 100,000 หุ้น ไม่มีราคาพาร์ มูลค่าที่กำหนด.....5,000,000 เหรียญ
ส่วนเกินมูลค่าหุ้น (ส่วนเกินหุ้นที่ชำระแล้ว).....5,000,000 เหรียญ

ในปัจจุบัน บริษัทส่วนใหญ่จะกำหนดราคาพาร์ค่อนข้างต่ำเช่น 5 เหรียญ ดังนั้นจึงเห็นรายการที่ค่อนข้างคุ้นเคยดังนี้

ทุน – จำนวน 100,000 หุ้น ราคาพาร์ 5 เหรียญ.....500,000 เหรียญ
ส่วนเกินมูลค่าหุ้น .....9,500,000 เหรียญ

ดังนั้น การแบ่งระหว่างทุนและส่วนเกินมูลค่าที่แสดงในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินในปัจจุบันนี้จึงไม่ค่อยมีความหมาย สำหรับวัตถุประสงค์หลักเพื่อการวิเคราะห์ สิ่งที่ดีที่สุดก็คือการรวมทุนและส่วนเกินมูลค่าในรูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกันเป็นตัวเลขเดียวของส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด

บทที่ 5

บัญชีทรัพย์สิน

บัญชีทรัพย์สิน (property account) ของบริษัทจะประกอบด้วย ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์เครื่องมือทุกชนิด และเครื่องตกแต่งสำนักงาน สิ่งเหล่านี้จะถูกจัดเป็น “สินทรัพย์ถาวร” (fixed assets) แม้หลายอย่างจะสามารถเคลื่อนย้ายได้เช่น ยานยนต์ เครื่องจักรลอยตัวที่เคลื่อนย้ายได้ อุปกรณ์เครื่องมือขนาดเล็ก เป็นต้น เมื่อก่อนรายการในบัญชีทรัพย์สินจะถูกจัดให้อยู่ทางด้านสินทรัพย์ของงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน แต่ในทางปฏิบัติปัจจุบันนี้มักจะมีการแยกแสดงรายการเงินสดและสินทรัพย์หมุนเวียนก่อนและสินทรัพย์ถาวรที่หลังหรืออยู่ด้านล่าง สัดส่วนของบัญชีทรัพย์สินต่อสินทรัพย์รวมจะแตกต่างกันไปตามประเภทของธุรกิจ การลงทุนในทรัพย์สินของกิจการรถไฟจะมีจำนวนมาก ในขณะที่บัญชีทรัพย์สินของบริษัทที่มีสิทธิบัตรยาจะเป็นเพียงส่วนน้อยของสินทรัพย์รวม ตัวอย่างเช่น บัญชีทรัพย์สินของ อัทซึสัน, โทเปก้า แอนด์ ซานตาเฟ เรลเวย์ (กิจการรถไฟ) มีมูลค่าสูงกว่า 88% ของมูลค่าสินทรัพย์รวมทั้งหมด ในขณะที่บัญชีทรัพย์สินของ บริษัทแลมเบิร์ต (บริษัทผลิตยา) มีมูลค่าน้อยกว่า 15% ของสินทรัพย์รวม

ในการกำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชี กำหนดให้ต้องแสดงสินทรัพย์ตามต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง (actual cost) หรือตามราคายุติธรรม (fair value) หาก

ราคานี้ต่ำกว่าต้นทุนที่แท้จริง หากสินทรัพย์มีมูลค่าสูงกว่าต้นทุนอย่างชัดเจน ก็สามารถปรับมูลค่าให้สูงขึ้นได้ เป็นเรื่องยากที่จะประเมินราคายุติธรรมของสินทรัพย์ถาวรเนื่องจากไม่ค่อยมีราคากำหนดในตลาด นี่เป็นเหตุผลที่บริษัทส่วนใหญ่จะกำหนดราคาตามต้นทุนยกเว้นจะมีราคายุติธรรม ณ เวลาที่รายงาน อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี บัญชีทรัพย์สินสามารถปรับมูลค่าได้ตามเวลาที่กำหนด ดังนั้นมูลค่าที่แสดงในงบดุลอาจสูงกว่าและต่ำกว่าราคาทุน

ในบางกรณีราคาสินทรัพย์ถาวรก็อาจกำหนดตามอำเภอใจหรือไม่มีกฎเกณฑ์ ซึ่งราคายุติธรรมในภายหลังอาจไม่ค่อยสัมพันธ์กับต้นทุนจริง ตัวอย่างเช่น บัญชีทรัพย์สินของบริษัท ยูไนเต็ด สตีล ได้ปรับเพิ่มมูลค่าแรกเริ่มหรือเพิ่มมูลค่าอีก 600,000,000 เหรียญ ทำให้มูลค่าของหุ้นสามัญไม่เป็นตามราคาตามบัญชี (book value) ซึ่งเป็นเหตุให้มีมูลค่าสูงกว่าราคาตลาดเดิมค่อนข้างมาก หุ้นสามัญที่มูลค่าเพิ่มสูงขึ้นด้วยวิธีนี้จะถูกเรียกว่า “Watered Stock” (ซึ่งต่อมา “water” หรือ “น้ำ” ถูกตัดออกจากบัญชีทรัพย์สินของบริษัท ยูไนเต็ด สตีล โดยหักเป็นค่าใช้จ่ายพิเศษประเภทต่างๆ ออกจากบัญชีกำไรและส่วนเกินมูลค่า)

เห็นได้ชัดว่าไม่ควรจริงจังกับมูลค่าของสินทรัพย์ถาวรที่บันทึกในบัญชีมากเกินไป ความไม่น่าเชื่อถือของรายการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผลักดันให้สังคมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมากและเราพบว่าในทางปฏิบัติแล้ว ปัจจุบันผู้ซื้อหุ้นโดยทั่วไปจะไม่ค่อยให้ความสนใจกับบัญชีทรัพย์สิน และให้ความสนใจในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินโดยรวมค่อนข้างน้อยยกเว้นฐานะของเงินทุนหมุนเวียนเท่านั้น โดยน้ำหนักความสำคัญในปัจจุบันจะมุ่งไปที่กำไรในอดีต เรามีความเห็นว่าไม่ควรยอมรับบัญชีทรัพย์สินตามมูลค่าที่ระบุไว้หรือไม่สนใจโดยสิ้นเชิง แต่ในการประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ของบริษัทนั้นๆ ควรพิจารณาอย่างมีเหตุมีผล

บทที่ 6

ค่าเสื่อมราคาและค่าสูญสิ้น

สินทรัพย์ถาวรทุกชนิด ยกเว้นที่ดิน จะมีมูลค่าลดลงอย่างต่อเนื่องตามกาลเวลาและการใช้งาน ซึ่งการสำรองสำหรับการลดลงของมูลค่าเหล่านี้จะมีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น ค่าเสื่อมราคา (depreciation) ค่าความล้าสมัย (obsolescence) ค่าสูญสิ้น (อัตราการใช้จนหมด : depletion) และค่าตัดบัญชี (amortization) ค่าเสื่อมราคาจะใช้กับการเสื่อมสภาพทั่วไปของอาคารและอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ โดยจำนวนค่าเสื่อมราคาที่จะถูกตัดจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละปีจะขึ้นอยู่กับมูลค่าของสินทรัพย์ (โดยปกติจะใช้ตามราคาทุน) อายุการใช้งานที่คาดการณ์และมูลค่าซากหรือราคาซากเมื่อหมดอายุการใช้งาน

ตัวอย่าง เช่น หากเครื่องจักรที่ติดตั้งมีราคาทุนเท่ากับ 100,000 เหรียญ มีอายุการใช้งาน 6 ปี และมีมูลค่าซาก 10,000 เหรียญ ดังนั้นค่าเสื่อมราคาในแต่ละปีก็จะเท่ากับ $\frac{1}{6}$ ของ 90,000 เหรียญ (ราคาทุน 100,000 – ราคาซาก 10,000 เหรียญ) ซึ่งค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรที่คิดเป็นค่าใช้จ่ายต่อปีจะเท่ากับ 15,000 เหรียญ

เครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมที่มีการประดิษฐ์ใหม่ๆ หรือมีการพัฒนา มักจะทำให้เกิดการล้าสมัยแม้จะยังสามารถใช้งานได้ก็ตาม ดังนั้นในอุตสาหกรรมดังกล่าว เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมเคมี ก็จะมี

ค่าใช้จ่ายสำหรับความล้มสมัยหรือค่าความล้มสมัยเพิ่มเติมจากค่าเสื่อมราคา
ในกรณีเช่นนี้ทั้งสองรายการอาจจะใช้เป็นตัวเลขวรวมจำนวนเดียว

อัตราค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์ประเภทสำคัญ ที่กำหนดเป็น
มาตรฐานเป็นดังนี้ อัตราสำหรับอาคาร 2 - 5% เครื่องจักร 7 - 20% และ
เฟอร์นิเจอร์ 10 - 15% รถยนต์และรถบรรทุก 20 - 25% เป็นต้น

การสำรองค่าเสื่อมราคาในแต่ละปีจะปรากฏเป็นค่าใช้จ่าย หรือ
รายการที่หักลบในบัญชีรายได้ และจะปรากฏเป็นส่วนเพิ่มของค่าเสื่อมราคา
สะสมในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน การสำรองค่าเสื่อมราคาอาจจะ
ระบุเป็นส่วนหักลบจากสินทรัพย์ถาวรโดยตรงซึ่งอยู่ทางด้านซ้ายมือ (ด้าน
สินทรัพย์) หรือเป็นบัญชีหักลบทางด้านหนี้สินก็ได้

ราคาทุนเริ่มแรกหรือราคาทุนที่มีการปรับปรุงแล้วของทรัพย์สินที่ยัง
ไม่มีการตัดค่าเสื่อมราคาจะเรียกว่า มูลค่ารวม (gross value) ราคาทุนหรือ
มูลค่าที่หักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสมแล้วเรียกว่า มูลค่าสุทธิ (net value) เมื่อ
ทรัพย์สินถูกเลิกใช้หรือหมดอายุการใช้งาน มูลค่ารวมของทรัพย์สินจะถูกหัก
ออกจากบัญชีทรัพย์สิน และค่าเสื่อมราคาสะสมจนถึงวันที่เลิกใช้ก็จะถูกหัก
ออกจากบัญชีสำรองค่าเสื่อมราคา และนี่เป็นเหตุผลที่อธิบายว่าทำไมสำรอง
ค่าเสื่อมราคาในแต่ละปีที่แสดงในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินเพิ่มขึ้น
ไม่เท่ากับค่าเสื่อมราคาที่ตัดจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายจากรายได้ในปีนั้นๆ และหาก
ทรัพย์สินถูกเลิกใช้ก่อนที่มูลค่ารวมจะถูกตัดจ่ายจนเป็นศูนย์หรือหมดอายุการ
ใช้งาน ก็เกิดรายการ "ขาดทุนจากการเลิกใช้ทรัพย์สิน" (loss on property
retired) ซึ่งปกติจะหักออกจากบัญชีส่วนเกินมูลค่า (และจะไม่หักออกจากราย
ได้หรือกำไรในปีปัจจุบัน)

การตัดค่าสูญสิ้นหรืออัตราการใช้จนหมด (depletion) ก็คือการสำรอง
ที่เหมือนกับค่าเสื่อมราคาแต่เป็นมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่นำขึ้นมาจาก
พื้นดิน ซึ่งจะพบในธุรกิจเหมืองแร่ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายในการ
ตัดจ่ายค่าสูญสิ้นจะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและวิธีการ
ทางบัญชี ดังนั้นจึงเป็นการยากที่นักลงทุนในหลักทรัพย์นั้นจะพิจารณาว่า

ค่าสูญญัตินที่แสดงในรายงานนั้นยุติธรรมหรือไม่ การอธิบายโดยละเอียดเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคาและค่าสูญญัตินจะอยู่นอกเหนือขอบเขตของหนังสือเล่มนี้ อย่างไรก็ตามมีบางประเด็นที่น่าสนใจและควรพูดถึงเกี่ยวกับการตัดเป็นค่าใช้จ่ายที่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปในบทที่ 30

จำนวนเงินที่คิดเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าสูญญัติน (depletion) อาจถูกนำไปเป็นส่วนหนึ่งของเงินปันผลที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นในแต่ละปี ซึ่งการจ่ายเช่นนี้เป็นการออกแบบในทางเทคนิคที่ถือเป็น “ผลตอบแทนของเงินทุน (return of capital)” และด้วยเหตุนี้เมื่อจ่ายเป็นรายได้ให้แก่ผู้ถือหุ้นโดยทั่วไปจึงไม่ต้องเสียภาษี

บทที่ 7

เงินลงทุนไม่หมุนเวียน

หลายบริษัทมีการลงทุนที่สำคัญในกิจการอื่น ในรูปของการซื้อหลักทรัพย์หรือเงินจ่ายล่วงหน้า การลงทุนเหล่านี้บางประเภทก็เหมือนกับการซื้อหลักทรัพย์ในตลาดตามปกติเช่น หุ้นกู้ หรือหุ้นสามัญที่มีการซื้อขายในตลาด ซึ่งเป็นการลงทุนเพื่อให้มีรายได้หรือกำไรจากราคาตลาด และอาจจะขายในเวลาใดก็ได้ การลงทุนแบบนี้ปกติจัดอยู่ในประเภทสินทรัพย์หมุนเวียน ในบัญชีหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด (marketable securities)

อย่างไรก็ตาม มีนักลงทุนอีกจำนวนไม่น้อยที่ลงทุนโดยมีจุดประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท โดยลงทุนในหุ้นสามัญหรือหุ้นกู้ของบริษัทในเครือหรือบริษัทลูก หรือให้เงินกู้ หรือชำระเงินล่วงหน้าให้แก่บริษัทเหล่านั้น ซึ่งในงบดุลรวมหรืองบแสดงฐานะการเงินรวมจะตัดรายการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทลูกที่บริษัทถือหุ้นทั้งหมดออก และจะรวมสินทรัพย์และหนี้สินต่างๆ ของบริษัทลูกราวกับเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทแม่ แต่สำหรับกรณีที่บริษัทถือหุ้นในบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือเป็นบางส่วน การลงทุนเหล่านี้จะปรากฏในงบดุลรวมหรืองบแสดงฐานะการเงินรวม โดยจะบันทึกเป็นรายการ “เงินลงทุนไม่หมุนเวียนและเงินจ่ายล่วงหน้า (non-current investments and advances)”

รายการเหล่านี้โดยปกติจะแสดงในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน ด้วยราคาทุน แม้บ่อยครั้งจะมีมูลค่าลดลงจากการตั้งสำรอง และมีบ้างในบางกรณีที่จะมีการสำรองเพิ่มเป็นกำไรสะสม จึงเป็นการยากที่จะประเมินมูลค่าที่แท้จริงของการลงทุนเหล่านี้ รายการเหล่านี้ที่แสดงในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินเป็นรายการที่สำคัญมากจึงควรใช้ความพยายามในการหารายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการลงทุนเหล่านี้

การลงทุนบางประเภทอยู่ระหว่างหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาดกับการลงทุนประเภทที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดซึ่งเป็นคำมั่นสัญญาระยะยาวในบริษัทที่เกี่ยวข้อง การลงทุนประเภทกึ่งๆ แบบนี้เห็นได้จากการถือหุ้นจำนวนมากในบริษัท เจนเนอรัล มอเตอร์ ของบริษัท ดูปองท์ หรือการลงทุนในหลักทรัพย์ของกิจการรถไฟอื่นๆ จำนวนมากของ ยูเนียน แปซิฟิก ซึ่งการลงทุนแบบนี้จะปรากฏในรายการสินทรัพย์อื่นมากกว่าที่จะอยู่ในรายการสินทรัพย์หมุนเวียน เพราะบริษัทถือว่าเป็นการลงทุนแบบถาวรหรือระยะยาว แต่ด้วยวัตถุประสงค์บางประการ (เช่น การคำนวณสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วต่อหุ้น) ทำให้มันสามารถเทียบเคียงได้กับหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด

บทที่ 8

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (intangible assets) ซึ่งก็บอกชัดเจนแล้วว่าไม่สามารถจับต้อง ชั่งน้ำหนัก หรือวัดขนาดได้ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนส่วนใหญ่ที่พบโดยทั่วไปได้แก่ ค่าความนิยม (good will) เครื่องหมายการค้า (trademark) สิทธิบัตร (patent) และสิทธิการเช่า (leasehold) แนวคิดที่โดดเด่นอย่างแท้จริงของค่าความนิยมก็คือแนวคิดเรื่องมูลค่าที่ดำรงอยู่ (going-concern value) เป็นคุณลักษณะพิเศษที่สามารถสร้างกำไรได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่พ่วงมากับธุรกิจที่ก่อตั้งมานานจนมั่นคงและประสบความสำเร็จ ส่วนเครื่องหมายการค้าและตราสินค้าเป็นค่าความนิยมประเภทหนึ่งและมักจะถูกอ้างอิงเป็นส่วนหนึ่งของค่าความนิยม นักลงทุนควรตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างการมีและไม่มีรายการค่าความนิยม (โดยทั่วไปจะไม่มี) ปรากฏในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน รวมทั้งการประเมินมูลค่าของค่าความนิยมและผลกระทบต่อราคาตลาดของหลักทรัพย์ของบริษัท

วิธีการลงบัญชีของค่าความนิยมในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินของแต่ละบริษัทจะแตกต่างกันอย่างมาก ปัจจุบันวิธีที่นิยมใช้กันส่วนใหญ่ก็คือไม่มีการกล่าวถึงสินทรัพย์นี้เลย หรือหากจะมีก็มักจะระบุไว้ในอัตราเพียง 1 เหรียญเท่านั้น แต่ในบางกรณีค่าความนิยมจะมีการกำหนดไว้ชัดเจนโดยมัก

จะกำหนดตามราคาทุนที่ซื้อจากเจ้าของธุรกิจเดิม จึงมีเหตุผลที่จะแสดงมูลค่าของค่าความนิยมด้วยราคาทุนเช่นเดียวกับสินทรัพย์ประเภทอื่น ปกติครั้งที่ค่าความนิยมถูกบันทึกบัญชีด้วยมูลค่าที่กำหนดขึ้นโดยไม่มีหลักเกณฑ์ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะสูงมากกว่าราคายุติธรรม ณ เวลานั้น

ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะไม่กำหนดมูลค่าของค่าความนิยมในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน หลายบริษัทที่เริ่มต้นด้วยการมีค่าความนิยมมูลค่าสูงๆ ได้มีการตัดจ่ายจนค่าความนิยมมีมูลค่าลดลงเหลือเพียง 1 เหรียญ โดยปรับลดในบัญชีส่วนเกินมูลค่าหรือบัญชีทุนเพื่อให้สอดคล้องกัน

การตัดจ่ายค่าความนิยมลงไม่ได้หมายความว่ามูลค่าที่แท้จริงนั้นน้อยลงกว่าเดิม เพียงแต่ผู้บริหารตัดสินใจที่จะใช้นโยบายทางการบัญชีที่อนุรักษ์นิยมมากขึ้น ซึ่งประเด็นนี้แสดงถึงความขัดแย้งอย่างหนึ่งในระบบบัญชีของบริษัท ในกรณีส่วนใหญ่การตัดจ่ายค่าความนิยมเกิดขึ้นภายหลังที่สถานะของบริษัทดีขึ้น แต่นั่นหมายถึง ค่าความนิยมมีมูลค่ามากกว่าเมื่อตอนเริ่มต้นอย่างมาก

ตัวอย่างของกรณีนี้ก็คือ บริษัท เอฟ. ดับเบิลยู. วูลเวิร์ธ

เมื่อหุ้นสามัญของวูลเวิร์ธเสนอขายแก่ประชาชนเป็นครั้งแรก บริษัทกำหนดมูลค่าของค่าความนิยมในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินเท่ากับ 50,000,000 เหรียญ อย่างไรก็ตาม ราคาตลาดของหุ้นในขณะนั้นบ่งบอกว่าค่าความนิยมมีมูลค่าเพียง 20,000,000 เหรียญเท่านั้น หลายปีต่อมาบริษัทได้ตัดจ่ายมูลค่าของค่าความนิยม (หลายครั้ง) จนเหลือเพียง 1 เหรียญ การตัดจ่ายค่าความนิยมมูลค่า 50,000,000 เหรียญนี้โดยหักจากบัญชีส่วนเกินมูลค่าสะสม แต่ขณะที่ทำการตัดจ่ายเป็นครั้งสุดท้ายในปี 1925 ราคาตลาดของหุ้นในขณะนั้นบ่งบอกว่าประชาชนตีราคาค่าความนิยมสูงกว่า 300,000,000 เหรียญ

สิทธิบัตรสร้างสินทรัพย์ที่มีรูปลักษณะมากกว่าค่าความนิยม แต่เป็นการยากมากที่จะตัดสินว่ามูลค่าที่แท้จริงหรือราคายุติธรรมในเวลานั้นควรเป็นเท่าไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราไม่ทราบความสามารถในการทำกำไรของ

บริษัทจะเกิดจากสิทธิบัตรที่บริษัทถือครองมาน้อยเพียงใด ซึ่งมูลค่าของสิทธิบัตรที่บันทึกในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินไม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการหามูลค่าที่แท้จริงได้เลย

“สิทธิในการเช่า” จะแสดงถึงมูลค่าที่เป็นตัวเงินของสัญญาเช่าระยะยาวที่จะสร้างประโยชน์ล่วงหน้า เช่น อัตราค่าเช่าต่ำกว่าการเช่าพื้นที่ที่มีขนาดเท่ากัน แต่ในช่วงเวลาที่ตลาดอสังหาริมทรัพย์อยู่ในช่วงขาลง สิทธิการเช่าระยะยาวถือได้ว่าเป็นพันธะที่เป็นสินทรัพย์ และนักลงทุนควรยอมรับการประเมินมูลค่าด้วยความระมัดระวัง

โดยทั่วไป อาจกล่าวได้ว่าควรให้น้ำหนักเพียงเล็กน้อยกับตัวเลขมูลค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ปรากฏในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งสินทรัพย์ไม่มีตัวตนดังกล่าวอาจจะมีมูลค่าที่แท้จริงสูงมาก แต่ในงบกำไรขาดทุนซึ่งไม่ใช่งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินจะสามารถบ่งบอกถึงมูลค่านี้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง มันคือความสามารถในการสร้างรายได้จากสินทรัพย์ไม่มีตัวตนเหล่านี้มากกว่าการประเมินมูลค่าในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน นั่นคือสิ่งสำคัญในการพิจารณาอย่างแท้จริง

บทที่ 19

ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า

บ่อยครั้งที่บริษัทจ่ายเงินล่วงหน้าสำหรับบริการที่จะได้รับตลอดช่วงเวลาที่กำหนด ตัวอย่าง เช่น บริษัทอาจจะเช่าอาคารและจ่ายเงิน 50,000 เหรียญล่วงหน้าสำหรับการเช่า 1 ปี ในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินตอนต้นปี ยอดเงินจำนวน 50,000 เหรียญจะแสดงเป็นรายการสินทรัพย์ - ค่าเช่าล่วงหน้า ในแต่ละเดือนเงินจำนวนนี้ก็จะลดลง $\frac{1}{12}$ โดยหักจากกำไรสะสมของเดือนนั้นๆ และหักจำนวนเดียวกันนี้ออกจากบัญชีค่าเช่าล่วงหน้า ดังนั้นในตอนสิ้นปี ค่าเช่าล่วงหน้าจำนวน 50,000 เหรียญก็จะถูกลดมูลค่าจนไม่เหลือเลยและงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินในเวลานั้นก็จะมีรายการนี้อยู่ ส่วนงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินในตอนกลางปีก็จะแสดงรายการค่าเช่าล่วงหน้าจำนวน 25,000 เหรียญ

ในการทำงานเดียวกัน บริษัทอาจจะจ่ายดอกเบี้ยล่วงหน้าสำหรับเงินกู้ที่มีกำหนดเวลาแน่นอน ดอกเบี้ยจ่ายล่วงหน้าเต็มจำนวนจะปรากฏในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินตอนต้นงวด และจำนวนนี้จะถูกตัดลดลงอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่บริษัทใช้เงินกู้นั้น ในบางครั้งภาษีและเงินเดือนก็มีการจ่ายล่วงหน้าและรายการเหล่านี้ก็จะดำเนินการเช่นเดียวกัน อาจมีการทำสัญญามูลค่า 40,000 เหรียญสำหรับการโฆษณาตลอดปี 1937 และต้องจ่ายเงินล่วงหน้า

หน้า งบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 1936 จะแสดงยอดเงิน 40,000 เหรียญ เป็นรายการค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะค่อยๆ ถูกตัดจ่ายตลอดปี 1937 บริษัทส่วนใหญ่จะมีการทำประกันหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งกรมธรรม์ ซึ่งเบี้ยประกันจะต้องจ่ายล่วงหน้า ค่าเบี้ยประกันที่จ่ายล่วงหน้าจะแสดงในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินเต็มจำนวนในตอนต้นงวดของอายุกรมธรรม์ และจะค่อยๆ ตัดลดลงไปจนหมดตามระยะเวลาของอายุกรมธรรม์ประกันภัย

โดยปกติงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินของบริษัทขนาดใหญ่จะแสดงค่าใช้จ่ายล่วงหน้าหลากหลายทั้งหมดรวมกันเป็นรายการจ่ายล่วงหน้า (prepayments) หรือค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (prepaid expenses) เพียงรายการเดียว จากธรรมชาติของค่าใช้จ่ายล่วงหน้าจึงไม่ควรจะมีมูลค่ามากนักเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์รวมของบริษัท ในการวิเคราะห์ทั้งงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินรายการค่าใช้จ่ายล่วงหน้ามีความสำคัญค่อนข้างน้อย แต่เป็นข้อมูลที่บอกถึงวิธีการดำเนินธุรกิจของบริษัทเท่านั้น

บทที่ 10

ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี

โดยทั่วไปบริษัทจะตัดจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตลอดช่วงเวลามากกว่าที่จะหักออกจากกำไรสะสมในครั้งเดียว ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะบันทึกไว้ทางด้านสินทรัพย์ของงบดุลหรือบนแสดงฐานะการเงินในบัญชีที่ชื่อว่า ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี (deferred charges) ซึ่งรายการค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี และค่าใช้จ่ายล่วงหน้ามีลักษณะที่คล้ายกันอย่างมาก ในความเป็นจริงการชำระเงินล่วงหน้าเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีประเภทพิเศษ เนื่องจาก (1) บริษัทมีสิทธิ์ตามกฎหมายที่จะรับบริการที่มีการชำระเงินไปแล้วล่วงหน้า (2) ค่าใช้จ่ายจะถูกตัดจ่ายตลอดช่วงเวลาที่เหมาะสมของการบริการ ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีทั่วไปจะไม่มีสิทธิ์ตามกฎหมายในการที่จะไปรับบริการสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วและจะถูกตัดจ่ายจากกำไรในอัตราที่บริษัทกำหนด

ตัวอย่าง บริษัทจ่ายเงินล่วงหน้าจำนวน 50,000 เหรียญ (บทที่ 9) และมีค่าใช้จ่าย 15,000 เหรียญเกิดขึ้นจากการย้ายสำนักงานเข้าไปอยู่ในอาคารใหม่ แทนที่จะหักค่าใช้จ่ายในการย้ายสำนักงานครั้งนี้ออกจากกำไรในเดือนที่บริษัทย้าย ค่าใช้จ่ายนี้จะถูกตั้งเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีเพื่อตัดจ่ายตามระยะเวลา บริษัทจะได้รับประโยชน์จากค่าใช้จ่ายในการย้ายเหล่านี้ที่ทราบเท่าที่ยังอาศัยอยู่ในอาคารใหม่แห่งนี้ และผู้บริหารอาจตัดสินใจตัดจ่ายค่าใช้จ่าย

รอกการตัดบัญชีนี้ที่ละเล็กละน้อย

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการก่อตั้งบริษัทใหม่ โดยทั่วไปจะลงบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายรอกการตัดบัญชี (ค่าใช้จ่ายในการก่อตั้งบริษัท เช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายในการออกหุ้นกู้) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่วนต่างระหว่างราคาพาร์และจำนวนเงินที่บริษัทได้รับ ซึ่งอาจแสดงเป็นค่าใช้จ่ายรอกการตัดบัญชีในชื่อ ส่วนต่ำกว่ามูลค่าหุ้นกู้รอกการตัดบัญชี (unamortized bond discount) และจะตัดจ่ายทีละเล็กละน้อยตลอดอายุของหุ้นกู้ (อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณีส่วนต่ำกว่ามูลค่าหุ้นกู้ทั้งหมดจะถูกคิดเป็นค่าใช้จ่ายทันทีและตัดออกจากกำไรสะสม หรือมีค่านั้นจะยังคงตัดจ่ายส่วนต่ำกว่ามูลค่าหุ้นกู้ตลอดช่วงเวลาที่กำหนดขึ้น) ในทางปฏิบัตินั้นการตัดจ่ายค่าใช้จ่ายรอกการตัดบัญชีมีความแตกต่างกันอย่างมาก

ค่าใช้จ่ายรอกการตัดบัญชีเหล่านี้ แม้จะแสดงอยู่ในด้านสินทรัพย์ของงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินก็ตาม แต่ก็ไม่ใช่สินทรัพย์มีตัวตน จริงๆ แล้วค่าใช้จ่ายรอกการตัดบัญชีทั่วไปเกือบจะจับต้องไม่ได้เช่นเดียวกับค่าความนิยม

บทที่ 11

สินทรัพย์หมุนเวียน

สินทรัพย์หมุนเวียน (current assets) คือสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ในทันที หรือ (การตกลงทางธุรกิจ) เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในเวลาอันสั้นพอสมควร (ปกติไม่ควรเกิน 1 ปี) ซึ่งบางครั้งก็เรียกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว (liquid or quick or floating assets) สินทรัพย์หมุนเวียนจะถูกแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ (1) เงินสดหรือที่เทียบเท่าเงินสด (2) ลูกหนี้ หรือเงินที่บริษัทควรได้รับจากการขายสินค้าและบริการ (3) สินค้าคงคลัง มีไว้เพื่อขายหรือที่สามารถจะเปลี่ยนเป็นสินค้าและบริการเพื่อขายในการดำเนินธุรกิจสินทรัพย์เหล่านี้จะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นเงินสด ตัวอย่าง เช่น ภายหลังจากในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน สินค้าคงคลังในปัจจุบันอาจกลายเป็นเงินสดและลูกหนี้ ในขณะที่ลูกหนี้ในปัจจุบันก็อาจจะกลายเป็นเงินสด สินทรัพย์หมุนเวียนที่แสดงในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินจะมีความสัมพันธ์กับสภาพคล่องของกิจการ

รายการสินทรัพย์หมุนเวียนข้างล่างนี้อาจทำให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น เพื่อให้เข้าใจง่ายจึงจัดเป็น 3 กลุ่มดังกล่าวแล้วข้างต้น

(1) **เงินสดหรือที่เทียบเท่าเงินสด**

เงินสดในมือหรือธนาคาร (รวมทั้งบัตรเงินฝาก)

เงินกู้ที่ต้องใช้คืนเมื่อถูกเรียกคืน (call loan) } ค่าประกันโดยหลักทรัพย์
เงินกู้ที่มีกำหนดเวลา (time loan) } ในความต้องการของตลาด

พันธบัตรรัฐบาลและหลักทรัพย์ที่ออกโดยรัฐบาลท้องถิ่น

หลักทรัพย์อื่นๆ ในความต้องการของตลาด

เงินมัดจำพิเศษต่างๆ

เงินสดจากการยกเลิกกรรมสิทธิ์ประกันภัย

(2) **ลูกหนี้**

ลูกหนี้การค้า

ตัวเงินรับ

ดอกเบี้ยค้างรับ

เงินค้างรับจากตัวแทน

บริการที่ไม่สามารถวัดได้ (สาธารณูปโภค)

(3) **สินค้าคงคลัง**

สินค้าสำเร็จรูป (พร้อมจำหน่าย)

สินค้าระหว่างผลิต (แปรสภาพ)

วัตถุดิบและส่วนประกอบต่างๆ

ลูกหนี้บางประเภทก็อาจจะไม่ค่อยมีสภาพคล่องหรือไม่หมุนเวียน เช่น
หนี้ที่ควรได้รับจากจากพนักงานและลูกจ้าง รวมทั้งเงินของหุ้น โดยปกติหาก
บริษัทไม่สามารถได้รับเงินจากบัญชีหรือรายการเหล่านั้นภายในเวลา 1 ปี ก็
จะแสดงเป็นรายการแยกจากสินทรัพย์หมุนเวียน

กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นเรื่องปกติที่จะรวมลูกหนี้การค้าที่มีการชำระเป็น
งวดๆ ทั้งจำนวนเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน แม้ว่าหนี้ดีบางส่วนอาจจะถึงกำหนด
ชำระเกินกว่า 1 ปีนับจากวันที่ในงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน เช่นเดียวกัน
สินค้าคงคลังทั้งหมดก็รวมอยู่ในสินทรัพย์หมุนเวียน แม้บางรายการอาจจะมี
การเคลื่อนไหวช้า (ขายได้ช้ามาก) ก็ตาม

บทที่ 12

หนี้สินหมุนเวียน

เช่นเดียวกับสินทรัพย์หมุนเวียน แต่เป็นอีกด้านหนึ่งของงบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งก็คือหนี้สินหมุนเวียน (current liabilities) รายการส่วนใหญ่ก็คือ หนี้สินของบริษัทที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจตามปกติและมีกำหนดชำระภายในเวลา 1 ปี (ยาวที่สุด) นอกจากนี้ หนี้สินทุกชนิดที่ต้องชำระภายในเวลา 1 ปีก็จะถูกรวมเป็นหนี้สินหมุนเวียน ตัวอย่างหนี้สินหมุนเวียนที่สำคัญมีดังนี้

- ตัวสัญญาใช้เงิน ตัวแลกเงิน หรือการชำระคืนเงินกู้ (รวมทั้งเงินกู้ธนาคารและเอกสารทางการค้าค้างจ่าย ฯลฯ)
- ใบสั่งซื้อค้างจ่าย
- เจ้าหนี้การค้า
- เงินปันผลและดอกเบี้ยค้างจ่าย
- หนี้กู้ การจดจำนอง หรือภาระเรียกชำระเป็นงวดๆ ที่ต้องชำระภายในหนึ่งปี รวมทั้งที่เรียกชำระคืน
- เงินรับล่วงหน้า (จากลูกค้า บริษัทในเครือ ผู้ถือหุ้น ฯลฯ)
- เงินมัดจำจากลูกค้า
- เช็คที่ยังไม่ได้เบิกเงินและการเรียกเงินคืน
- ดอกเบี้ย ค่าจ้าง และภาษีค้างจ่าย
- เงินสำรองสำหรับการจ่ายภาษี

บทที่ 13

เงินหมุนเวียน

ในการศึกษาสิ่งที่เรียกว่าสถานะหมุนเวียนหรือฐานะปัจจุบัน (current position) ของกิจการ เราไม่พิจารณาเฉพาะสินทรัพย์หมุนเวียนเท่านั้น แต่จะพิจารณาความสัมพันธ์กับหนี้สินหมุนเวียน สถานะหมุนเวียนจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือ (1) สินทรัพย์หมุนเวียนส่วนที่มากกว่าหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งรู้จักในชื่อสินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิ (net current assets) หรือเงินทุนหมุนเวียน (working capital) และ (2) อัตราส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน หรือที่รู้จักในชื่อ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (current ratio)

เงินทุนหมุนเวียน คำนวณโดยหักหนี้สินหมุนเวียนออกจากสินทรัพย์หมุนเวียน เงินทุนหมุนเวียนเป็นปัจจัยสำคัญในการตรวจสอบความแข็งแกร่งทางการเงินของบริษัทในอุตสาหกรรม และในการวิเคราะห์กิจการสาธารณูปโภคและกิจการรถไฟก็เป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจเช่นกัน

เงินทุนหมุนเวียน ทำให้สามารถประเมินความสามารถของบริษัทในการดำเนินธุรกิจอย่างราบรื่นโดยไม่มีปัญหาทางการเงิน รวมทั้งสามารถขยายกิจการได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้แหล่งเงินทุนใหม่และเผชิญเหตุฉุกเฉินหรือความเสียหายโดยไม่ประสบความสำเร็จความหมายนะ ซึ่งการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์ (หรือสินทรัพย์ถาวร) มีส่วนช่วยในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างมาก การขาดแคลน

เงินทุนหมุนเวียนอย่างน้อยที่สุดก็ทำให้การชำระหนี้ล่าช้าและอันดับความน่าเชื่อถือถดถอย การดำเนินการลดลงและถูกปฏิเสธธุรกิจที่ต้องการ และโดยทั่วไปก็ไม่สามารถ “ฟื้นฟู (turn around)” และทำให้เกิดความก้าวหน้าได้ ผลร้ายแรงที่ตามมาก็คือ การมีหนี้สินล้นพ้นตัวและศาลล้มละลาย

จำนวนเงินทุนหมุนเวียนที่แต่ละกิจการต้องการขึ้นอยู่กับปริมาณและลักษณะของธุรกิจ ซึ่งจุดสำคัญที่ใช้เปรียบเทียบก็คือ จำนวนเงินทุนหมุนเวียนกับยอดขาย 1 เหยียด บริษัททำธุรกิจเพื่อให้มีเงินสดและการหมุนเวียนของสินค้าคงคลังที่รวดเร็ว ตัวอย่างเช่น กิจการร้านขายของชำที่มีสาขาต้องการเงินทุนหมุนเวียนต่อยอดขายต่ำกว่าอัตราที่กิจการอุตสาหกรรมที่ผลิตเครื่องจักรหนักซึ่งขายสินค้าด้วยการชำระเงินระยะยาวต้องการค่อนข้างมาก

เงินทุนหมุนเวียนยังศึกษาถึงความสัมพันธ์กับสินทรัพย์ถาวรและเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งเงินจากหนี้และหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วอุตสาหกรรมที่คาดการณ์ว่าจะสามารถชำระหนี้กู้หรือหุ้นบุริมสิทธิทั้งหมดได้ด้วยสินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิ ในกรณีวิเคราะห์หุ้นสามัญตัวเลขเงินทุนหมุนเวียนที่มีสำหรับหุ้นสามัญแต่ละหุ้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของเงินทุนหมุนเวียนในรอบปีก็เป็นสิ่งที่นักลงทุนควรให้ความสนใจ*

ในกิจการทางรถไฟและกิจการสาธารณูปโภค เงินทุนหมุนเวียนจะไม่ถูกตรวจสอบอย่างละเอียดเหมือนกับกรณีของบริษัทในอุตสาหกรรมอื่นๆ ธรรมชาติของธุรกิจบริการเหล่านี้ความต้องการลงทุนในลูกหนี้หรือสินค้าคงคลังมีค่อนข้างน้อย โดยทั่วไปการขยายกิจการต้องลงทุนด้วยเงินจากแหล่งใหม่มากกว่าที่จะใช้เงินจากเงินสดส่วนเกิน สาธารณูปโภคที่มีฐานะดีมักจะมียอดหนี้สินหมุนเวียนมากกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนหลายเท่า การเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนมักจะเป็นเรื่องรองสำหรับการวางแผนทางการเงิน

อย่างไรก็ตาม นักลงทุนที่รอบคอบก็ยังคงขึ้นชอบบริษัทสาธารณูปโภคและกิจการรถไฟที่มีสถานะเงินทุนหมุนเวียนที่คล่องตัวมากกว่า

* การทดสอบฐานะทางการเงินของบริษัทที่เพิ่มขึ้นจะใช้สินทรัพย์หมุนเวียนโดยไม่รวมสินค้าคงคลัง ซึ่งอาจเรียกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว (quick assets) โดยปกติ “quick assets” ควรจะมีมากกว่าหนี้สินหมุนเวียนทั้งหมด

บทที่ 14

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน

ตัวเลขหนึ่งที่ยินยอมใช้มากที่สุดในในการวิเคราะห์หังบดุลหรืองบแสดงฐานะการเงินก็คือ อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนกับหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งปกติเรียกว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (current ratio) โดยคำนวณจากการหารสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมดด้วยหนี้สินหมุนเวียนทั้งหมด ตัวอย่างเช่น หากมีสินทรัพย์หมุนเวียนเท่ากับ 500,000 เหรียญและมีหนี้สินหมุนเวียน 100,000 เหรียญ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนจะเท่ากับ 5 ต่อ 1 หรือเท่ากับ 5 เมื่อบริษัทมีฐานะดี ก็ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน นั่นแสดงว่าบริษัทจะไม่มีปัญหาในการชำระหนี้สินหมุนเวียนเมื่อครบกำหนดชำระ

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (current ratio) ระดับที่เหมาะสมจะแตกต่างกันตามประเภทธุรกิจ โดยทั่วไปหากสินทรัพย์หมุนเวียนยังมีสภาพคล่องสูงมากเท่าไร ความจำเป็นที่ต้องมีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียนก็มีน้อยลงเท่านั้น โดยทั่วไปกิจการรถไฟและกิจการสาธารณูปโภคไม่จำเป็นต้องมีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสูง เพราะเป็นธุรกิจที่มีสินค้าคงคลังน้อยและลูกหนี้ก็สามารถจะเรียกเก็บได้ทันที ในบริษัทอุตสาหกรรมอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนที่ถือว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำคือ 2 ต่อ 1 อย่างไรก็ตาม จะเห็น

ว่าบริษัทส่วนใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์จะมีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนระดับสูงกว่านี้มาก ตารางต่อไปนี้จะรวบรวมอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน ของอุตสาหกรรมที่หลากหลาย

โดยปกติควรวิเคราะห์อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนให้ลึกซึ้งกว่านี้ โดยการแยกสินค้าคงคลังออก ซึ่งโดยปกติก็ต้องทำให้มีรายการเงินสดและลูกหนี้รวมกันมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน (ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะเรียกสินทรัพย์หมุนเวียนที่ไม่นับรวมสินค้าคงคลังเหล่านี้ว่า “สินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว [quick assets]”) หากสินค้านี้คงคลังเป็นประเภทที่พร้อมขายและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากธรรมชาติของธุรกิจทำให้ต้องมีสินค้าคงคลังจำนวนมากในฤดูกาลหนึ่งและค่อนข้างจะน้อยในอีกฤดูกาลหนึ่ง บริษัทที่ไม่ผ่าน “การทดสอบสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว (quick assets test)” ก็ไม่ใช่เรื่องที่สำคัญมากนักแต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีเช่นนี้การพิจารณาสถานะจะต้องพิจารณาด้วยความระมัดระวังเพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทมีสภาพคล่องในระดับที่ดี

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน
สิ้นสุดปีงบประมาณ 1935

จำนวน บริษัท	อุตสาหกรรม	อัตราส่วน ต่อ 1	จำนวน บริษัท	อุตสาหกรรม	อัตราส่วน ต่อ 1
18	ยาสูบ	14.4	14	อะไหล่รถไฟ	5.2
7	ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ	7.9	8	บรรจุภัณฑ์	5.1
5	อุปกรณ์การเกษตร	7.7	15	ห้างสรรพสินค้า	5.0
8	รองเท้าและเครื่องหนัง	7.7	22	เหล็ก	4.9
8	อุปกรณ์ไฟฟ้า	7.4	7	วิทยุ	4.6
20	เคมีภัณฑ์	6.9	34	ชิ้นส่วนยานยนต์	4.4
20	ผลิตภัณฑ์ภายในครัวเรือน	6.9	25	เหมืองแร่ (อื่นๆ)	4.3
12	การพิมพ์	6.9	7	ธนาคาร	4.2
11	อุปกรณ์สำนักงาน	6.6	4	สินค้าทางไปรษณีย์	4.2
20	อุปกรณ์ก่อสร้าง	6.4	6	กระดาษ	3.9
23	การผลิตอื่นๆ	6.3	7	ร้านของชำ	3.8
8	เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม	6.0	27	ปิโตรเลียม	3.8
21	อุตสาหกรรมเครื่องจักร	6.0	8	ขนส่งสินค้า	3.7
8	ร้านค้าอื่นๆ	6.0	4	ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม	3.6
7	เนื้อสัตว์สำเร็จรูป	5.9	7	ผลิตภัณฑ์จากฝ้าย	3.5
5	ผลิตภัณฑ์จากขนสัตว์	5.9	4	อาหารสด	3.5
13	อาหาร	5.7	13	ยานยนต์	3.0
9	น้ำตาล	5.7	10	ถ่านหิน	3.0
7	อากาศยาน	5.6	8	ภาพยนตร์	2.8
13	ยาและเครื่องสำอาง	5.5	22	สาธารณูปโภค	1.9
9	ยางและยางรถยนต์	5.3	25	รถไฟ	0.7

บทที่ 15

สินค้าคงคลัง

การพิจารณาว่าการมีสินค้าคงคลัง (inventories) จำนวนมากเป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อธุรกิจมีแนวโน้มมากขึ้น ซึ่งไม่จริงเสมอไป เพราะสินค้าคงคลังเป็นสินทรัพย์ และโดยทั่วไปบริษัทที่มีสินทรัพย์มากก็ยิ่งดี อย่างไรก็ตาม สินค้าคงคลังที่มีมากมักจะก่อให้เกิดปัญหามากมาย ซึ่งอาจทำให้ต้องกู้ยืมเงินจำนวนมากเพื่อซื้อสินค้า หรือไม่ก็อาจจะต้องใช้เงินสดของบริษัท และอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายหรือขาดทุนอย่างมากมาย ในกรณีที่ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ลดลง ตามทฤษฎีสินค้าคงคลังสามารถสร้างกำไรได้เช่นกัน แต่จากประสบการณ์กำไรดังกล่าวไม่มากเท่าหรือไม่บ่อยเท่ากับการขาดทุนที่เกิดจากสินค้าคงคลัง ในที่สุดการมีสินค้าที่มากผิดปกติ อาจจะทำให้สินค้าที่ดีมากไม่สามารถขายได้ในราคาที่ดี และนั่นอาจจะทำให้ต้องลดราคาสินค้าลงอย่างรุนแรงเพื่อที่จะขายให้ได้

การศึกษาดัชนีสินค้าคงคลังจะต้องพิจารณาเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่นๆ เกณฑ์สำคัญที่นิยมใช้ทั่วไปก็คือ “การหมุนเวียน (turnover)” โดยพิจารณาจากยอดขายทั้งปีหารด้วยมูลค่าสินค้าคงคลัง* ซึ่งมาตรฐานการ

* การหมุนเวียนที่แท้จริงคำนวณโดยการหารต้นทุนขายด้วยสินค้าคงคลัง แต่มักจะใช้ยอดขายรวมแทนต้นทุนขาย ดังนั้น ‘การหมุนเวียน’ ที่คำนวณได้จึงมักสูงกว่าตัวเลขจริง